

Mannerheimin Lastensuojeluliiton lausunto

23.9.2022

Sosiaali- ja terveysministeriölle

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle laeiksi lapsilisälain 7 §:n ja toimeentulotuesta annetun lain 11 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan väliaikaisesti muutettavaksi lapsilisälakia ja toimeentulotuesta annettua lakia. Kaikille lapsilisän saajille maksettaisiin joulukuun 2022 lapsilisä määrältään kaksinkertaisena. Joulukuulta 2022 maksettavan lapsilisän korotettua osuutta ei huomioitaisi tulona toimeentulotukitarvetta arvioitaessa. Esityksen tavoitteena on kertaluonteisella lapsilisän korotuksella lisätä kansalaisten ostovoimaa ja tukea yleisesti kaikkia lapsiperheitä poikkeuksellisessa taloustilanteessa, jossa mm. ruoan, energian ja liikkumisen kustannukset kotitalouksille ovat nousseet. Lisäksi tavoitteena on huomioida kaikkein pienituloisimpia perheitä siten, että myös toimeentulotukea saavat perheet hyötyvät esitetystä lapsilisän korotuksesta.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) kannattaa ja pitää perusteltuna sitä, että joulukuun 2022 lapsilisä maksettaisiin lapsilisän saajille kaksinkertaisena ja että korotettua osuutta ei otettaisi huomioon tulona toimeentulotukea myönnettäessä. Esityksen hyvänä puolena on myös se, että se on varsin nopeasti ja yksinkertaisesti toteutettavissa. MLL pitää erittäin tärkeänä lapsiperheiden toimeentulon tukemista tilanteessa, jossa välttämättömät elinkustannukset ovat merkittävästi kasvaneet ja kasvavat edelleen.

Lapsilisä kompensoi lapsista aiheutuvia kustannuksia. Lapsilisää ei ole sidottu indeksiin toisin kuin valtaosa sosiaaliturvaetuksista, minkä seurauksena lapsilisän ostovoima heikkenee elinkustannusten nousun myötä. Lapsilisien reaaliarvo on huomattavasti matalampi kuin 1990-luvun puolivälissä. Elinkustannusten nousu on tänä vuonna ollut erittäin suuri ja nousun odotetaan jatkuvan ainakin lähitulevaisuudessa. Lapsilisän ostovoiman voimakas rapautuminen jatkuu korkean inflaation myötä.

Kelan, Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö Itlan, Turun yliopiston ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen syyskuussa julkaistun mallinnuksen mukaan lapsiperheköyhyys (viite- eli minimibudjettiköyhyys) on lisääntynyt hintojen nousun myötä merkittävästi. Viimeaikaisten hintojen nousun myötä noin 16 000 lapsiperhettä ja 30 000 lasta on joutunut köyhyyteen. Kertaluonteisella kaksinkertaisella lapsilisällä voidaan vain hieman parantaa tilannetta. Hallituksen esitysluonnoksen mukaan kahden vanhemman kotitalouksissa lapsilisän korotus kasvattaisi käytettävissä olevia vuosituloja vajaalla 0,3 prosentilla ja yhden vanhemman kotitalouksissa vajaat 0,7 prosenttia.

MLL pitää erittäin hyvänä, että joulukuussa maksettavaa korotettua lapsilisäosuutta ei huomioitaisi toimeentulotuesta, jolloin toimeentulotukea saavat hyötyisivät tuesta täysimääräisesti. Toimeentulotukea saavat ovat perheet ovat kaikkein pienituloisimpia perheitä.

Lapsilisän maksaminen yhden kuun ajalta kaksinkertaisena on MLL:n mielestä hyvä, mutta riittämätön toimi ottaen huomioon lapsilisän ostovoiman jälkeenjääneisyyden ja lapsiperheiden elinkustannusten merkittävän ja nopean nousun. Nyt tehtävän kertaluonteisen toimen lisäksi tarvitaan pysyviä toimia lapsilisän jälkeenjääneen tason korjaamiseksi. Lapsilisä on pikaisesti sidottava kansaneläkeindeksiin muiden sosiaaliturvaetuuksien tavoin. Tämän lisäksi tulee laatia tiekartta lapsilisän tason jälkeenjääneisyyden korjaamiseksi.

Lapsilisän tarkastelun lisäksi tarvitaan muitakin toimia lapsiperheiden riittävän toimeentulon turvaamiseksi. Parhaillaan meneillään olevassa sosiaaliturvan uudistuksessa on huomioitava lapsiperheiden tilanne ja lapsiperheköyhyyden vähentäminen.

Sosiaaliturvauudistuksessa on huomioitava lapsiperheiden monimuotoisuus. Esimerkiksi yksinhuoltajaperheet, vuoroasumisperheet ja perheet, joissa on vammainen lapsi tai vanhempi, tulee huomioida nykyistä paremmin sosiaaliturvassa. Yksinhuoltajaperheillä köyhyysriski on moninkertainen kahden huoltajan perheisiin nähden ja toimeentulovaikeudet ovat huomattavasti yleisempiä. Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea on moittinut Suomea perusturvan vähimmäistason liian matalasta tasosta. Perusturvan riittämättömyys lisää myös toimeentulotuen tarvetta ja siitä riippuvuutta.

Helsingissä 23.9.2022

Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry

Milla Kalliomaa
pääsihteeri

Esa Iivonen
johtava asiantuntija